

KIRJALLINEN KYSYMYS 625/2012 vp

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogian kehittäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Koulutuksen arviointineuvosto julkaisi esiopetuksen laadun arvioinnin 17 päivänä elokuuta 2012. Koulutuksen arviointineuvoston nimittämä arviointiryhmä keräsi esiopetuksen laadun arviointiaineiston pääosin vuosina 2010—2011.

Arviointiryhmä esitti esiopetuksen kehittämiseksi peräti yhdeksän kehittämis ehdotusta. Kehittämisehdotuksista todetaan, että esiopetuksen laadun ohjausjärjestelmät ja roolit on määriteltävä nykyistä selkeämmin. Tälle tavoitteelle luodaan nyt hyvä maaperä, kun vuoden 2013 alusta varhaiskasvatuksen kehittäminen siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Tämän jälkeen koko kasvatuksen ja opetuksen ketjua varhaiskasvatuksen ja esiopetus ja perusopetus voidaan kehittää kokonaisuutena.

Mutta arviointineuvosto nosti kehittämis ehdotuksissaan vahvasti esille myös esiopetuksen pedagogiikan ja opettajien pedagogisen tietoisuuden ja lapsen eheän oppimispolun jatkumon tärkeyden. Arviointineuvosto korostaa, että eheä oppimispolku olisi turvattava kansallisin ja paikallisin opetussuunnitelmallisin ratkaisuin ja erilaisin tukitoimin varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta perusopetukseen.

Maassamme on koulutettu lastentarhanopettajia 120 vuotta. Lastentarhanopettajakoulutus siirtyi yliopistoissa annettavaksi koulutukseksi vuonna 1995. Eduskunnassa todettiin jo 1990 että "lastentarhanopettajakoulutuksen tulee olla yhteydessä muuhun opettajakoulutukseen samantyyppisen tiet- ja asennepohjan turvaamiseksi".

Vuosien 1995—2005 yliopistollisen lastentarhanopettajakoulutuksen aloittaneiden uusien opiskelijoiden määrät vähenivät vuosittaisesta yli 500:sta noin 350:een.

Opetusministeriön Koulutus ja tutkimus 2007—2012 kehittämissuunnitelman mukaiset lastentarhanopettajakoulutuksen vuosittaiset aloituspaikkatarpeet vuosille 2008—2009 olivat 390—420 ja vuosille 2010—2012 360—390 uutta opiskelijaa. Esitetyt aloituspaikkamäärät eivät kuitenkaan ole olleet riittäviä, eivätkä yliopistot myöskään lisänneet koulutuksen aloitusmääriä tavoitteen mukaisesti.

Opettajat Suomessa 2010 -selvityksen (OPH) mukaan hyväksytyt, opiskelupaikan vastaanottaneiden opiskelijoiden määrät (yhteenlaskettuna suomenkielinen ja ruotsinkielinen lastentarhanopettajakoulutus) olivat vuonna 2008 328, vuonna 2009 359 ja vuonna 2010 392 uutta opiskelijaa.

Tätä edeltäneen Opettajat Suomessa 2008 -julkaisun mukaan opiskelupaikan vastaanottaneiden uusien opiskelijoiden määrät yliopistojen lastentarhanopettajakoulutuksiin olivat lukuvuonna 2001—2002 428, lukuvuonna 2005—2006 350 ja lukuvuonna 2007—2008 347 opiskelijaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on ehdottanut yliopistoille, että sopimuskaudella 2013—2016 lastentarhanopettajakoulutuksen vuosittainen tutkintotavoite nostetaan aiemmasta 370:stä 500:an. Erityislastentarhanopettajakoulutuksen

vuotuiseksi tavoitteeksi ministeriö ehdottaa 100:a.

Koulutusmäärän lisäyksen mahdollistamiseksi vuonna 2012 kohdennettiin 1,5 miljoonaa euroa lisärahoitusta yliopistolliseen lastentarhanopettajakoulutukseen. Yliopistot ovat päättäneet lisätä tällä rahoituksella lastentarhanopettajakoulutuksen aloituspaikkoja. Lastentarhanopettajakoulutuksen sisältämää kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkintoa suorittamaan valittavien yhteismäärä vuonna 2012 on noin 550 uutta opiskelijaa. Vuonna 2010 uusien opiskelijoiden määrä oli 392.

Yliopistojen suurena huolena on kuitenkin se, miten varmistaa jatkorahoitus lastentarhanopettajakoulutukselle. Tässä vuoden 2012 budjetissa olevassa rahoituksessa oli kyse vain yhden vuoden määrärahasta. Se ei siis kata riittävästi lastentarhanopettajakoulutukseen nyt 2012 tehtyjä lisäysmääriä. Lastentarhanopettajakoulutus, varhaiskasvatuksen kandidaattikoulutus kestää vähintään kolme vuotta. Lisäksi lisäystarvetta koulutukselle on yhä olemassa. Kaiken kaikkiaan nykyiset koulutusmäärät yliopistoissa eivät takaa riittävää pedagogista henkilöstöä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeisiin.

Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen opettajien kouluttaminen muun opettajakoulutuksen yhteydessä luo merkittävät edellytykset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen eheän oppimispolun kehittämiseksi. Opettajakou-

lutuksen saaneet lastentarhanopettajat takaavat sen, että esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa pedagoginen tietoisuus ja pedagogian kehittäminen toteutuvat arviointineuvoston esiin nostamalla tavalla.

Lastentarhanopettajia koulutettiin suuret määrät erityisesti päivähoitolain voimaantulon aikoihin 1970-luvulla. Nämä opettajat ovat nyt siirtymässä eläkkeelle. Toisaalta on arvioitavissa, että uuden varhaiskasvatuslain myötä myös lastentarhanopettajien tarve kasvaa.

Pedagogisen, yliopistollisen koulutuksen saaneista lastentarhanopettajista on tällä hetkellä valtava pula erityisesti Etelä-Suomessa ja kasvukeskuksissa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin ministeriö aikoo ryhtyä, jotta jatkossa on riittävästi pedagogisen lastentarhanopettajakoulutuksen saaneita henkilöitä varmistamassa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogisen kehittämisen ja toteuttamisen ja

miten varmistetaan vuoden 2012 lisämäärärahalla aloittaneiden koko kolmi-vuotinen koulutus?

Helsingissä 28 päivänä elokuuta 2012

Timo Heinonen /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 625/2012 vp:

Mihin toimenpiteisiin ministeriö aikoo ryhtyä, jotta jatkossa on riittävästi pedagogisen lastentarhanopettajakoulutuksen saaneita henkilöitä varmistamassa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogisen kehittämisen ja toteuttamisen ja

miten varmistetaan vuoden 2012 lisämäärärahalla aloittaneiden koko kolmi-vuotinen koulutus?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi yliopistojen sopimusneuvotteluissa keväällä 2012 lastentarhanopettajakoulutuksen vuosittaista koulutustavoitetta nostettiin aiemmasta 370:stä viiteen sataan sopimuskaudelle 2013—2016. Erityislastentarhanopettajakoulutuksen vuotuisena tavoitteena on 100 vuosina 2013—2016. Kuluvana vuonna yliopistot ovat lisänneet lastentarhanopettajakoulutukseen valit-

tavien määrää 160 opiskelupaikalla saamallaan lisärahoituksella. Ministeriön 5.10.2011 yliopistoille antamassa kirjallisessa palautteessa aiempien koulutustavoitteiden toteutumasta kiinnitettiin erityistä huomiota lastentarhan- ja erityislastentarhanopettajien saatavuusongelmiin ja kehoitettiin yliopistoja tehostamaan toimenpiteitään koulutustavoitteiden saavuttamiseksi. Ministeriö seuraa tulevinakin vuosina lastentarhaopettajakoulutuksen toteutumaa. Lastentarhaopettajatarpeisiin ja koulutusmääriin otetaan tarvittaessa kantaa seuraavissa palautteissa ja muussa ohjauksessa.

Eduskunta lisäsi vuoden 2012 talousarvion käsittelyssä yliopistojen toiminnan valtion rahoitukseen 1 500 000 euroa yliopistollisen lastentarhanopettajakoulutuksen laajentamiseksi. Tämä määrärahalisäys on katsottu kertaluonteiseksi, kuten edustaja Heinonen toteaa.

Lakisääteiset tehtävät, mukaan lukien koulutusvastuut, hoidetaan yliopistoille kohdennetulla laskennallisella perusrahoituksella. Valtion rahoitus yliopistojen toimintaan on vuonna 2012 yhteensä 1 831 miljoonaa euroa. Luotan siihen, että näissä taloudellisissa puitteissa lastentarhanopettajakoulutuksesta voidaan huolehtia asianmukaisesti niin koulutuksen sisällön kuin koulutusmäärienkin osalta.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 2012

Opetusministeri Jukka Gustafsson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 625/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Heinonen /saml:

Vilka åtgärder tänker ministeriet vidta för att det i fortsättningen ska finnas tillräckligt med barnträdgårdslärare med pedagogisk utbildning för att garantera pedagogiken inom vår förskoleundervisning och förskolepedagogik och i deras utveckling och

hur kommer hela den treåriga utbildningen att tryggas för dem som inlett sina studier med stöd av tilläggsanslaget för 2012?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Personalbristen inom förskolepedagogiken ledde till att man i samband med universitetens avtalsförhandling våren 2012 höjde det årliga målet för utbildning av barnträdgårdslärare från tidigare 370 till 500 under avtalsperioden 2013—2016. Det årliga målet för utbildningen av specialbarnträdgårdslärare är 100 under åren 2013—2016. Universiteten har tack vare tilläggsfinansieringen i år höjt antalet studieplatser inom utbildningen för barnträdgårdslärare med 160. Mi-

nisteriet gav universiteten skriftlig respons om måluppfyllelsen i fråga om de tidigare utbildningsmålen den 5 oktober 2011 och poängterade då särskilt svårigheterna med att rekrytera barnträdgårdslärare och specialbarnträdgårdslärare. Universiteten uppmanades att effektivisera sina åtgärder för att nå utbildningsmålen. Ministeriet kommer även under de kommande åren att granska utfallet i fråga om utbildningen av barnträdgårdslärare. Ministeriet kommer vid behov att ta upp bristen på barnträdgårdslärare och antalet studieplatser följande gång den ger respons och i andra anvisningar.

Riksdagen ökade i samband med behandlingen av budgeten för 2012 den statliga finansieringen av universitetens verksamhet med 1,5 miljoner euro för att öka barnträdgårdslärarytbildningen på universitetsnivå. Denna anslagsökning ansågs vara av engångsnatur, såsom ledamot Heinonen konstaterar.

De lagstadgade uppgifterna, såsom utbildningsansvaret, sköts genom kalkylerad basfinansiering som universiteten beviljas. Den statliga finansieringen av universitetens verksamhet uppgår 2012 till sammanlagt 1 831 miljoner euro. Jag litar på att utbildningen av barnträdgårdslärarna kan ombesörjas på behörigt sett inom dessa ekonomiska ramar, både när det gäller utbildningens innehåll och när det gäller antalet studieplatser.

Helsingfors den 19 september 2012

Undervisningsminister Jukka Gustafsson